

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Virovitica

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA KOD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U
VLASNIŠTVU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE NA
PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Virovitica, travanj 2015.

SADRŽAJ

stranica

I.	PREDMET REVIZIJE	2
II.	CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	4
III.	METODE I POSTUPCI REVIZIJE	4
IV.	SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA	5
V.	NALAZ	13
VI.	OCJENA UČINKOVITOSTI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA	17

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Virovitica

KLASA: 041-01/14-10/69
URBROJ: 613-12-15-14

Virovitica, 09. travnja 2015.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI UČINKOVITOSTI
SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA KOD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U
VLASNIŠTVU JEDINICA LOKALNE I PODRUČNE (REGIONALNE) SAMOUPRAVE NA
PODRUČJU VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je revizija učinkovitosti sprječavanja i otkrivanja prijevvara kod trgovačkih društava u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na području Virovitičko-podravske županije (dalje u tekstu: Županija).

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije provedeni su od 17. studenoga 2014. do 09. travnja 2015.

I. PREDMET REVIZIJE

Prijevarena se obično karakterizira kao obmana, varanje, skrivanje, tajenje ili kršenje povjerenja, s ciljem pribavljanja koristi ili stjecanja neke neopravdane ili nepoštene prednosti. To je u većini slučajeva protupravna radnja, gdje jedna strana namjerno obmanjuje drugu pogrešnim predstavljanjem. Najčešći oblici prijevare su: zlouporaba odnosno otuđivanje imovine, prijevarena u financijskom izvještavanju, nezakonito stvaranje troškova i obveza za društvo i korupcija (osobito u postupcima nabave i prodaje).

Najbolja praksa podrazumijeva sprječavanje, otkrivanje i odgovarajući odgovor na prijevare. Postiže se uspostavljanjem standarda, omogućivanjem prepoznavanja i izvješćivanja o prijevarama, razvijanjem alata koji sprječavaju i otkrivaju prijevare te odgovarajućim odgovorom na sumnje o prijevarama.

Sprječavanje prijevare je troškovno najdjelotvorniji način njezine kontrole i smanjuje vjerojatnost njezina pojavljivanja. Podrazumijeva donošenje općih akata i uspostavu standarda kako bi se smanjila mogućnost prijevare, povećanje svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijevare kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijevare te prepoznavanje rizika i uspostavljanje prikladnih unutarnjih kontrola, kao odgovor rukovoditelja na rizike prijevare. Sprječavanje treba biti podržano odgovarajućim mehanizmima otkrivanja, kako bi eventualne prijevare bile otkrivene što je moguće ranije i kako bi bile poduzete odgovarajuće aktivnosti. Primjena sustava otkrivanja prijevare ima učinak odvraćanja i jamči da će pokušaji prijevare biti brzo i pouzdano otkriveni. Ako mogući počinitelji prijevare znaju da će biti otkriveni, manja je vjerojatnost da će pokušati prijevare. Sustav otkrivanja podrazumijeva analitičke i druge postupke za razotkrivanje nepravilnosti te izvješćivanje o sumnji na prijevare.

Prijevare u javnom sektoru mogu imati za posljedicu financijske gubitke i uništavanje ugleda, mogu nepovoljno utjecati na moral zaposlenika i narušiti povjerenje javnosti u isporuku javnih usluga. Zbog toga rukovoditelji moraju osigurati djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja javnim sredstvima i spriječiti da se prijevare pojave u njihovom području odgovornosti.

Na području Županije, osim trgovačkih društava koja obavljaju komunalne djelatnosti, posluju i trgovačka društva koja su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osnovale za obavljanje drugih djelatnosti. Tako su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osnovale 14 trgovačkih društava koja obavljaju djelatnosti pružanja usluga za turizam, rekreaciju i ugostiteljstvo, usluga organizacije i naplate parkiranja, projektiranja, izgradnje, održavanja i upravljanja parkiralištima, upravljanja i održavanja stambenih, sportskih i drugih objekata u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, organiziranja sajмова, obavljanja tiskarske, izdavačke, fotografske i radijske djelatnosti, pružanja usluga putem elektroničkih komunikacijskih mreža, istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mnijenja, promidžbe i informiranja te druge slične djelatnosti.

Predmet revizije učinkovitosti su politike i postupci za sprječavanje i otkrivanje prijevare te aktivnosti koje društva poduzimaju kako bi spriječila i otkrila prijevare. Revizijom je obuhvaćeno pet trgovačkih društava: Flora Vtc d.o.o., Virovitica, Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina. Navedena društva su izabrana jer se ovom revizijom željelo utvrditi poduzimaju li trgovačka društva aktivnosti i mjere kako bi uspostavila i razvila sustav unutarnjih financijskih kontrola i etičke kodekse u svakodnevnom poslovanju te na taj način spriječila i otkrila prijevare.

Dodatni kriteriji za odabir subjekata revizije jesu ostvareni prihodi i broj zaposlenih koncem 2013. te broj korisnika kojima su navedena društva pružala uslugu.

Društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica je osnovano Izjavom o osnivanju iz 1995. Osnivač i jedini član je Grad Virovitica. Temeljni kapital iznosi 4.665.300,00 kn. Najznačajnije djelatnosti su skupljanje, skladištenje, obrađivanje, odlaganje i prijevoz komunalnog, tehnološkog te različitih vrsta neopasnog i opasnog otpada, gospodarenje gradskim odlagalištem otpada, čišćenje i održavanje javnih gradskih površina, parkova i nasada, upravljanje gradskim bazenom, gradskim i okolnim grobljima, pružanje usluga ukopa i prijevoza pokojnika, prodaja pogrebne opreme te trgovina cvijećem, sadnicama i drugim proizvodima za uređenje doma, vrta i okućnice. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Ima 129 zaposlenika.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je osnovano Društvenim ugovorom iz 1996. U srpnju 2014., u svrhu usklađenja djelatnosti s odredbama Zakona o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11, 130/11, 56/13 i 14/14), provedena je podjela društva (društvo Papuk d.o.o., Orahovica za obavljanje komunalnih djelatnosti i društvo Voda d.o.o., Orahovica za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje). Osnivači su Grad Orahovica te općine Čačinci, Zdenci i Crnac. Temeljni kapital iznosi 15.786.600,00 kn. Najznačajnije djelatnosti društva su održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina i nerazvrstanih cesta, tržnica na malo, održavanje groblja i krematorija te obavljanje pogrebnih poslova, obavljanje dimnjačarskih poslova i druge djelatnosti. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Tijela upravljanja su Skupština i Uprava. Ima 25 zaposlenika.

Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača za opskrbu vodom, plinom te održavanje tržnica, groblja i javnih površina, trgovinu na veliko i malo i niskogradnju je osnovano Izjavom o osnivanju iz 1995. U prosincu 2008., u svrhu usklađenja djelatnosti s odredbama Zakona o tržištu plina (Narodne novine 40/07, 152/08, 83/09, 91/11, 114/11, 28/13 i 14/14), provedena je podjela navedenog društva (društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača za opskrbu vodom i obavljanje komunalnih djelatnosti te društvo Plinkom d.o.o., Pitomača za distribuciju plina). Nadalje, u prosincu 2013., u svrhu usklađenja djelatnosti s odredbama Zakona o vodama, provedena je podjela društva (društvo Komunalno Pitomača d.o.o. za obavljanje komunalnih djelatnosti i društvo Vodakom d.o.o. za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje). Osnivač i jedini član društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača je Općina Pitomača. Temeljni kapital iznosi 258.700,00 kn. Najznačajnije djelatnosti društva su prijevoz putnika u javnom prometu, održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina i nerazvrstanih cesta, tržnica na malo, održavanje groblja i krematorija te obavljanje pogrebnih poslova, dimnjačarskih poslova i druge djelatnosti. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Ima 24 zaposlenika.

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica je osnovano Društvenim ugovorom o osnivanju iz 1996. Osnivači su Grad Virovitica te općine Suhopolje, Lukač, Gradina i Špišić Bukovica. Temeljni kapital iznosi 76.385.300,00 kn. Osnovna djelatnost je javna vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Tijela upravljanja su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava. Ima 46 zaposlenika.

Društvo Komrad d.o.o., Slatina je osnovano Društvenim ugovorom o osnivanju iz 1997. U studenome 2012., u svrhu usklađenja djelatnosti s odredbama Zakona o vodama, provedena je podjela društva (društvo Komrad d.o.o., Slatina za obavljanje vodnih djelatnosti i društvo Slatina Kom d.o.o., Slatina za obavljanje komunalnih djelatnosti). Osnivači su Grad Slatina te općine Nova Bukovica, Čađavica, Mikleuš, Sopje, Voćin i Podravska Moslavina. Temeljni kapital iznosi 47.275.600,00 kn. Društvo obavlja djelatnosti opskrbe pitkom vodom te odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Po veličini je razvrstano u male poduzetnike. Tijela upravljanja su Skupština i Uprava. Ima 19 zaposlenika.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi jesu li društva uspostavila prikladne politike, procedure i kontrole kako bi spriječila prijevare
- utvrditi poduzimaju li potrebne aktivnosti kako bi povećala svjesnost rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijevara
- ocijeniti djelotvornost sustava unutarnjih kontrola s obzirom na rizike prijevara
- utvrditi koje su postupke društva uspostavila kako bi što prije otkrila prijevare.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: politike i postupci za sprječavanje prijevara, odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevara, sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara te analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevara.

Revizijskim postupcima je obuhvaćeno poslovanje za 2014. Ovisno o ocjeni rizika, za pojedina područja revizije su obuhvaćena i ranija razdoblja.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

Pri odabiru revizijskog pristupa, kako bi se pribavili mjerodavni revizijski dokazi i odgovorilo na ciljeve revizije, primijenjene su različite metode i postupci prikupljanja revizijskih dokaza. Trgovačkim društvima su poslani upitnici u vezi politika i postupaka za sprječavanje prijevara, odgovornosti rukovoditelja i drugih zaposlenika za sprječavanje prijevara, sustava unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevara te analitičkih i drugih postupaka za otkrivanje prijevara. Provjeravani su dokazi za pojedine tvrdnje iz pribavljenih odgovora. Proučeni su i analizirani zakoni, propisi i drugi akti te dokumentacija i informacije o poslovanju trgovačkih društava obuhvaćenih revizijom, stručni članci, strategije i drugo.

Provjereno je jesu li društva uspostavila politike i postupke za sprječavanje prijevara, jesu li uspostavila učinkovit sustav unutarnjih kontrola te promicala sustav upravljanja kojim se provode kontrole i nadzor nad radom društva. Nadalje, provjereno je donošenje etičkih kodeksa i njihova primjena u poslovanju društava. Analizirane su strategije, planovi, politike i smjernice te su obavljena izravna dokazna ispitivanja s obzirom na područja podložna prijevarama (donošenje općih i pojedinačnih akata, kolanje dokumentacije i informacija, upravljanje i raspolaganje imovinom i zalihama, nabava roba, radova i usluga, blagajničko poslovanje, opravdanost i dokumentiranost ostvarenih rashoda, postupci zapošljavanja te obračun plaća i naknada). Obavljeni su razgovori s direktorima i zaposlenicima te su pribavljena obrazloženja odgovornih osoba o pojedinim poslovnim događajima.

Okosnicu revizije su činila sljedeća pitanja:

- Jesu li uspostavljene politike i postupci za sprječavanje prijevара?
- Jesu li rukovoditelji i drugi zaposlenici upoznati sa svojim odgovornostima za sprječavanje prijevара?
- Je li uspostavljen djelotvoran sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevара?
- Jesu li uspostavljeni odgovarajući analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара?

IV. SPRJEČAVANJE I OTKRIVANJE PRIJEVARA

Politike i postupci za sprječavanje prijevара

Sva društva obuhvaćena revizijom su donijela etičke kodekse kojima su utvrđena osnovna etička pravila ponašanja svih zaposlenika radi utvrđivanja i promicanja temeljnih etičkih vrijednosti u poslovnim odnosima te zabrana davanja i primanja poklona iznad određenih iznosa i ugošćavanja. Osim etičkih kodeksa, društva su donijela i planove za suzbijanje korupcije. Društva su obveznici primjene Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine 25/13). Prema odredbi članka 10. navedenog Zakona, društva su obvezna na mrežnim stranicama objaviti informacije koje, između ostalog, sadrže zakone i druge propise koji se odnose na područje rada društva, opće akte i odluke kojima se utječe na interese korisnika te informacije o unutarnjem ustrojstvu i postupcima javne nabave.

Društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe utvrdilo Pravilnikom o radu sa sistematizacijom radnih mjesta i Odlukom o korištenju službenih automobila, mobilnih telefona, poslovnih kreditnih kartica te načinu odobravanja službenih putovanja. Zaposlenici službene mobilne telefone koriste u okviru ugovorene tarife. Računi su kontrolirani mjesečno, a ostvareni troškovi iznad mjesečnih limita, obustavljeni su zaposlenicima iz plaće. Za korištenje službenih vozila (osobnih automobila i radnih vozila) su ustrojene evidencije korištenja službenih vozila, prijeđenih kilometara i utroška goriva. Pristup imovini društva kontroliraju i prate ovlaštene zaposlenici. Informacije iz djelokruga rada (zakoni, javna nabava, podaci o poslovanju društva, zaštita potrošača i drugo) su objavljene na mrežnoj stranici u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama. Društvo je uspostavilo politike i postupke za sprječavanje prijevара donošenjem Etičkog kodeksa, Akcijskog plana suzbijanja korupcije te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika. Postupci donošenja odluka u nadležnosti tijela društva (Skupština, Nadzorni odbor i Uprava) su utvrđeni Statutom, a donošenje odluka iz područja radnih odnosa Pravilnikom o radu i Kolektivnim ugovorom. Za donošenje odluka se vode zapisnici i bilješke, a odluke su urudžbirane i evidentirane.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe djelomično utvrdilo Pravilnikom o radu sa sistematizacijom radnih mjesta kojim su, između ostalog, utvrđena sredstva za rad koja koriste zaposlenici na pojedinim radnim mjestima. Društvo nema službene automobile te zaposlenici koriste privatne automobile u službene svrhe na temelju odobrenja direktora i u skladu s propisima. Ustrojene su evidencije korištenja službenih vozila (radnih strojeva i vozila), prijeđenih kilometara i utroška goriva. Zaposlenici službene mobilne telefone koriste u okviru ugovorene tarife. Računi su kontrolirani mjesečno, a ostvarene troškove iznad mjesečnih limita podmiruju korisnici mobilnih telefona osobno (račun dolazi na kućnu adresu).

Način korištenja službenih mobilnih telefona i vozila društvo nije odredilo općim aktom. Zaposlenici nemaju pristup imovini društva izvan radnog vremena. Postupci donošenja odluka u nadležnosti tijela društva (Skupština i Uprava) su utvrđeni Društvenim ugovorom, a donošenje odluka iz područja radnih odnosa Pravilnikom o radu i Kolektivnim ugovorom. Za donošenje odluka vode se zapisnici i bilješke, a odluke su urudžbirane i evidentirane. Informacije iz djelokruga rada (zakoni, javna nabava, podaci o poslovanju društva, zaštita potrošača i drugo) su objavljene na mrežnoj stranici u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama. Društvo je uspostavilo politike i postupke za sprječavanje prijevара donošenjem Etičkog kodeksa, Antikorupcijskog plana suzbijanja korupcije te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika.

Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe uredilo Pravilnikom o radu i Tarifom poslova, Odlukom o imenovanju osoba koje imaju pravo na korištenje reprezentacije (uprava društva i poslovođa u sektoru održavanja javnih površina) te ugovorom s pravnom osobom za mobilne telekomunikacije. Društvo nema službene automobile te zaposlenici koriste privatne automobile u službene svrhe na temelju odobrenja direktora i u skladu s propisima. Ustrojene su evidencije korištenja službenih vozila (radnih strojeva i radnih vozila), prijeđenih kilometara i utroška goriva. Zaposlenici službene mobilne telefone koriste u okviru ugovorene tarife. Računi su kontrolirani mjesečno, a ostvarene troškove iznad mjesečnih limita podmiruju korisnici mobilnih telefona osobno (račun dolazi na kućnu adresu). Pristup imovini društva izvan radnog vremena imaju dežurni zaposlenici koji su u pripravnosti. Postupci donošenja odluka u nadležnosti tijela društva (Skupština, Nadzorni odbor i Uprava) su utvrđeni Izjavom o osnivanju, a donošenje odluka iz područja radnih odnosa Pravilnikom o radu. Za donošenje odluka vode se zapisnici i bilješke, a odluke su urudžbirane i evidentirane. Informacije iz djelokruga rada (zakoni, javna nabava, podaci o poslovanju društva, zaštita potrošača i drugo) su objavljene na mrežnoj stranici u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama. Društvo je uspostavilo politike i postupke za sprječavanje prijevара donošenjem Etičkog kodeksa, Akcijskog plana za suzbijanje korupcije, Vodiča za prevenciju korupcije te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika.

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe utvrdilo Pravilnikom o radu sa sistematizacijom radnih mjesta, Odlukom o korištenju službenih automobila, mobilnih telefona, poslovnih kreditnih kartica te načinu odobravanja službenih putovanja i dokumentiranim postupkom Upravljanje infrastrukturom i radnim okruženjem. Zaposlenici službene mobilne telefone koriste u okviru ugovorene tarife. Direktor je u lipnju 2013. proveo ciljanu promjenu opcija tarifnog modela koja je rezultirala mjesečnim smanjenjem troškova mobilnih telefona (oko 38,0 %). Računi su kontrolirani mjesečno, a neopravdanih troškova iznad mjesečnih limita nije bilo. Za korištenje službenih vozila (osobnih automobila i radnih vozila) su ustrojene evidencije korištenja službenih vozila, prijeđenih kilometara i utroška goriva. Pristup imovini društva izvan radnog vremena ima rukovodstvo, dežurni zaposlenici i zaposlenici u slučaju hitne intervencije. Objekt društva i okolni prostor su osigurani sustavom tehničke zaštite (video nadzor). U nadzornom centru je prisutan dežurni zaposlenik (24 sata) koji ima nadzor nad svim kamerama (u slučaju aktivnosti štetne za imovinu društva, dužan je o tome obavijestiti policiju i rukovoditelja službe). Postupci donošenja odluka su utvrđeni Društvenim ugovorom, općim aktom Upravljanje odlukama te Pravilnikom o radu. Za donošenje odluka vode se zapisnici i bilješke, a odluke su urudžbirane i evidentirane.

Informacije iz djelokruga rada (zakoni, javna nabava, podaci o poslovanju društva, zaštita potrošača i drugo) su objavljene na mrežnoj stranici u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama. Društvo je uspostavilo politike i postupke za sprječavanje prijevара donošenjem Etičkog kodeksa, Akcijskog antikorupcijskog plana te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika.

Društvo Komrad d.o.o., Slatina je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe utvrdilo Pravilnikom o radu sa sistematizacijom radnih mjesta i Pravilnikom o načinu uporabe i prava vezanih za korištenje službenih vozila, reprezentacije i mobilnih službenih telefona. Zaposlenici službene mobilne telefone koriste u okviru ugovorene tarife. Računi su kontrolirani mjesečno, a neopravdanih troškova iznad mjesečnih limita nije bilo. Za korištenje službenih vozila (radnih strojeva i vozila) su ustrojene evidencije korištenja službenih vozila, prijeđenih kilometara i utroška goriva. Pristup imovini društva izvan radnog vremena imaju zaposlenici na održavanju. Postupci donošenja odluka u nadležnosti tijela društva (Skupština i Uprava) su utvrđeni Društvenim ugovorom, a donošenje odluka iz područja radnih odnosa Pravilnikom o radu. Za donošenje odluka vode se zapisnici i bilješke, a odluke su urudžbirane i evidentirane. Informacije iz djelokruga rada (zakoni, javna nabava, podaci o poslovanju društva, zaštita potrošača i drugo) su objavljene na mrežnoj stranici u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama. Društvo je uspostavilo politike i postupke za sprječavanje prijevара donošenjem Etičkog kodeksa, Antikorupcijskog akcijskog plana te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika.

Odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevара

Društva obuhvaćena revizijom su donijela Etički kodeks koji služi kao smjernica zaposlenicima u pogledu etičkih standarda koje su obvezni primjenjivati u svom radu. Kodeksom su utvrđeni i postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevaru. Društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica provodi izobrazbu vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevара na način da na sastancima službi raspravlja o tome što je prijevaru, na koji način prijevара šteti društvu te kako spriječiti sukob interesa. Društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina svojim općim aktima su predvidjela provođenje izobrazbe vezane uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevара, ali do vremena obavljanja revizije (veljača 2015.) izobrazbu još uvijek ne provode. Navedena društva donesenim procedurama i postupcima za obavljanje svakodnevnog poslovanja te postupcima unutarnjih kontrola ujedno utječu i na sprječavanje mogućih prijevара.

Sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevара

Zakonom o fiskalnoj odgovornosti (Narodne novine 139/10 i 19/14) su određena pravila ograničavanja državne potrošnje, jačanja odgovornosti za zakonito, namjensko i svrhovito korištenje proračunskih sredstava te jačanja sustava kontrola i nadzora radi osiguranja fiskalne odgovornosti. Izmjenama Zakona je određeno da su obveznici sastavljanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti i predsjednici uprave trgovačkih društava u vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne samouprave.

Izjava o fiskalnoj odgovornosti je godišnja izjava kojom predsjednik uprave trgovačkog društva u vlasništvu jedne ili više jedinica lokalne samouprave potvrđuje da je u radu osigurao zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola. U cilju provjere sadržaja, Izjava o fiskalnoj odgovornosti se dostavlja jedinici lokalne samouprave koja ima većinsko vlasništvo. U slučaju kada u vlasništvu s jednakim omjerom sudjeluju dvije ili više jedinica lokalne samouprave, Izjava se dostavlja svim tim jedinicama. Društva Izjavu o fiskalnoj odgovornosti prvi puta sastavljaju za 2014. Sva društva su po veličini razvrstana u male poduzetnike. Unutarnju reviziju društva nisu obvezna ustrojiti.

U društvu Flora Vtc d.o.o., Virovitica funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno Priručnikom integriranog sustava upravljanja kvalitetom i okolišem s pripadajućim dokumentiranim postupcima i radnim uputama te Internim auditom. Društvo ima međunarodne certifikate za sustav upravljanja kvalitetom (ISO 9001:2008) i sustav upravljanja okolišem (ISO 14001:2004). Interni audit se provodi s ciljem ocjenjivanja vlastitog sustava upravljanja (primjenjivost, prikladnost, primjerenost i učinkovitost uspostavljenog sustava), utvrđivanja nedostataka u tom sustavu i njihovog ispravljanja. U 2014. su provedena dva interna audita. Nakon provedenih audita, predstavnici uprave za kvalitetu i uprave za okoliš sastavljaju Izveštaje kojima utvrđuju područja poslovanja društva u kojima postoje određeni nedostaci i predlažu mjere za njihovo otklanjanje. Koncem svake godine direktor ocjenjuje područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара (Upravina ocjena) te razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima. Direktor kontrolira svakodnevno poslovanje preko rukovoditelja organizacijskih jedinica, koji kontroliraju izvršitelje putem sastanaka i obavljanjem nadzora. Općim aktima je uređena podjela dužnosti, odgovarajuće dokumentiranje te nadgledanje postupaka. Fizičke kontrole se provode na temelju zaključenog ugovora o zaštiti imovine i osoba. Revizorsko društvo je obavilo reviziju financijskih izvještaja za 2013., prema kojoj financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz, u svim značajnim odrednicama financijskog položaja društva. Državni ured za reviziju je obavio financijsku reviziju za 2010. u kojoj je izraženo bezuvjetno mišljenje. Financijske transakcije i svako plaćanje provjerava i odobrava direktor društva uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja nije uspostavljeno. Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđeno da su stimulacije na plaće odobravane i isplaćivane bez pisanog obrazloženja o opsegu i kvaliteti obavljenog rada u mjesecu za koji se odobrava. S obzirom na navedeno, unutarnje kontrole nisu u potpunosti oblikovane tako da se na odgovarajući način odgovori na rizike pojave prijevара.

U društvu Papuk d.o.o., Orahovica funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno Društvenim ugovorom, kojim su utvrđene nadležnosti direktora i Skupštine. Društvo je Pravilnikom o radu sa sistematizacijom radnih mjesta uredilo podjelu dužnosti i odgovarajuće dokumentiranje, a fizičke kontrole provodi u poslovanju skladišta. Revizorsko društvo je obavilo reviziju financijskih izvještaja za 2013., prema kojoj financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz, u svim značajnim odrednicama financijskog položaja društva. Državni ured za reviziju je obavio financijsku reviziju za 2011. u kojoj je izraženo uvjetno mišljenje. Nadalje, obavio je i posebnu reviziju kojom je utvrđeno da cijena javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Županije od 2010. do 2012. nije dovoljno ekonomski opravdana.

Društvo ocjenjuje specifična područja svog poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара (potrošnja goriva, poslovanje skladišta, blagajničko poslovanje, troškovi službenih mobilnih telefona i službenih vozila, postupci javne nabave), ali ne razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima i ne ocjenjuje sustav unutarnjih kontrola. Direktor zaposlenike kontrolira putem sastanaka i obavljanjem nadzora. Financijske transakcije i svako plaćanje provjerava i odobrava direktor društva uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja nije uspostavljeno. Društvo nema Nadzorni odbor. Direktor društva je, na temelju odluke Skupštine i ugovorima o obavljanju poslova uprave, istovremeno i direktor društva Voda d.o.o. Orahovica. Ugovorima je utvrđeno da će direktor poslove uprave obavljati u svakom društvu na pola radnog vremena. Za 2014. Društvo nije obnovilo međunarodni certifikat za sustav upravljanja okolišem (ISO 14001:2004). Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđeno da društvo nije općim aktom odredilo način korištenja službenih mobilnih telefona i vozila te da zapošljava bez provedenih postupaka provjere sposobnosti i kvalitete kandidata. S obzirom na navedeno, unutarnje kontrole nisu u potpunosti oblikovane tako da se na odgovarajući način odgovori na rizike pojave prijevара.

U društvu Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno Izjavom o osnivanju kojom su utvrđene nadležnosti direktora, Nadzornog odbora i Skupštine te Procedurom zaprimanja dokumentacije i kontrole rada. Pravilnikom o radu i Procedurom zaprimanja dokumentacije i kontrole rada društvo je uređilo podjelu dužnosti i odgovarajuće dokumentiranje, a fizičke kontrole i nadgledanje rada zaposlenika provodi u poslovanju skladišta i obavljanju djelatnosti (odvoz komunalnog otpada, prijevoz skelom i drugo). Revizorsko društvo je obavilo reviziju financijskih izvještaja za 2013., prema kojoj financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz, u svim značajnim odrednicama financijskog položaja društva. Državni ured za reviziju je obavio financijsku reviziju za 2007. u kojoj je izraženo bezuvjetno mišljenje. Nadalje, obavio je i posebnu reviziju kojom je utvrđeno da cijena javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Županije od 2010. do 2012. nije dovoljno ekonomski opravdana. Društvo ocjenjuje specifična područja svog poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара (potrošnja goriva, poslovanje skladišta, blagajničko poslovanje, troškovi službenih mobilnih telefona i službenih vozila, postupci javne nabave) te razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima (Akcijski plan suzbijanja korupcije). Funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola se ne ocjenjuje. Direktor zaposlenike kontrolira putem sastanaka i obavljanjem nadzora. Nema pisanih dokaza o obavljenom nadzoru. Financijske transakcije i svako plaćanje provjerava i odobrava direktor društva uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja nije uspostavljeno. Direktor društva je, na temelju odluke Skupštine i sporazuma o obavljanju poslova uprave, istovremeno i direktor društva Vodakom d.o.o., Pitomača. Sporazumom je utvrđeno da će direktor, u okviru radnog vremena, obavljati poslove uprave za oba društva te da će društvo Vodakom d.o.o., Pitomača plaću direktora u visini 50,0 % nadoknaditi društvu Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača. Društvo ima međunarodne certifikate za sustav upravljanja kvalitetom (ISO 9001:2008) i sustav upravljanja okolišem (ISO 14001:2004). S obzirom na rizike pojave prijevара, društvo je većim dijelom uspostavilo djelotvoran sustav unutarnjih kontrola. Prostor za poboljšanje postoji u području ocjenjivanja funkcioniranja sustava unutarnjih kontrola, nadzora zaposlenika i odobravanja financijskih transakcija iznad određenih iznosa.

U društvu Virkom d.o.o., Virovitica funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno Društvenim ugovorom, Pravilnikom o radu i sistematizaciji radnih mjesta, Pravilnikom o računovodstvu, Priručnikom upravljanja kvalitetom s pripadajućim dokumentiranim postupcima i radnim uputama te Unutrašnjom neovisnom ocjenom. Društvo ima međunarodne certifikate za sustav upravljanja kvalitetom (ISO 9001:2008), sustav upravljanja okolišem (ISO 14001:2004) te sustav praćenja i kontrole svih čimbenika koji tijekom pripreme, proizvodnje, skladištenja i distribucije mogu izravno ili neizravno utjecati na kvalitetu i zdravstvenu ispravnost vode (HACCP). Društvo je općim aktima (Pravilnik o radu i sistematizacija radnih mjesta, Pravilnik o odgovornosti, ovlasti i kompetentnosti, Pravilnik o računovodstvu, Priručnik upravljanja kvalitetom, dokumentirani postupci Upravljanje dokumentima i Financijsko računovodstvena služba, Odluka o korištenju službenih automobila, mobitela, poslovnih kreditnih kartica te načina odobravanja službenih putovanja) uredilo podjelu dužnosti i odgovarajuće dokumentiranje. Nadgledanje sjedišta društva i okoline provodi video nadzorom s automatskim snimanjem pri detekciji aktivnosti (sustav tehničke zaštite), a dežurni zaposlenik ima nadzor nad svim kamerama. Revizorsko društvo je obavilo reviziju financijskih izvještaja za 2013., prema kojoj financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz, u svim značajnim odrednicama financijskog položaja društva. Državni ured za reviziju je obavio financijsku reviziju za 2010. u kojoj je izraženo bezuvjetno mišljenje. Nadalje, obavio je i posebnu reviziju kojom je utvrđeno da cijena javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Županije od 2010. do 2012. nije dovoljno ekonomski opravdana. Društvo, na temelju Godišnjeg plana, Upitnika unutrašnje neovisne ocjene i Izvješća o provedenoj unutrašnjoj neovisnoj ocjeni, svake godine ocjenjuje specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара. Dokumentiranim postupcima Preventivne radnje i Korektivne radnje društvo razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima. Direktor kontrolira svakodnevno poslovanje preko rukovoditelja organizacijskih jedinica, koji kontroliraju izvršitelje putem sastanaka i obavljanjem nadzora. Financijske transakcije i svako plaćanje provjerava i odobrava direktor društva uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja nije uspostavljeno. S obzirom na rizike pojave prijevара, društvo je uspostavilo djelotvoran sustav unutarnjih kontrola. Prostor za poboljšanje postoji u području odobravanja financijskih transakcija iznad određenih iznosa.

U društvu Komrad d.o.o., Slatina funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno Društvenim ugovorom, Pravilnikom o radu i Sistematizaciji radnih mjesta te Pravilnikom o načinu uporabe i prava vezanih za korištenje službenih vozila, reprezentacije i mobilnih službenih telefona. Društvo ima međunarodne certifikate za sustav upravljanja kvalitetom (ISO 9001:2008) te sustav praćenja i kontrole svih čimbenika koji tijekom pripreme, proizvodnje, skladištenja i distribucije mogu izravno ili neizravno utjecati na kvalitetu i zdravstvenu ispravnost vode (HACCP). Pravilnikom o radu i Sistematizacijom radnih mjesta društvo je uredilo podjelu dužnosti i odgovarajuće dokumentiranje, a fizičke kontrole i nadgledanje rada zaposlenika provodi kroz cjelokupno poslovanje. Revizorsko društvo je obavilo reviziju financijskih izvještaja za 2013., prema kojoj financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz, u svim značajnim odrednicama financijskog položaja društva. Državni ured za reviziju je obavio financijsku reviziju za 2011. u kojoj je izraženo bezuvjetno mišljenje. Nadalje, obavio je i posebnu reviziju kojom je utvrđeno da cijena javne vodoopskrbe (opskrbe pitkom vodom) na području Županije od 2010. do 2012. nije dovoljno ekonomski opravdana. Društvo ocjenjuje specifična područja svog poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара (potrošnja goriva, poslovanje skladišta, blagajničko poslovanje, troškovi službenih mobilnih telefona i službenih vozila, postupci javne nabave) te razvija odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima.

U rujnu 2014. društvo je imenovalo voditelja financijskog upravljanja i kontrola, a plan uspostave i razvoja sustava unutarnjih kontrola je u izradi. Funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola se ne ocjenjuje. Direktor zaposlenike kontrolira putem sastanaka i obavljanjem nadzora. Nema pisanih dokaza o obavljenom nadzoru. Financijske transakcije i svako plaćanje provjerava i odobrava direktor društva uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja nije uspostavljeno. Društvo nema Nadzorni odbor. Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđeno da društvo zapošljava bez provedenih postupaka provjere sposobnosti i kvalitete kandidata. S obzirom na navedeno, unutarnje kontrole nisu u potpunosti oblikovane tako da se na odgovarajući način odgovori na rizike pojave prijevара.

Analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара

Društva obuhvaćena revizijom su po veličini razvrstana u male poduzetnike i provode određene postupke unutarnje kontrole kroz podjele dužnosti, odgovarajuće dokumentiranje te nadgledanje pojedinih poslovnih postupaka zaposlenika i tijela društva. Provjeravaju podatke o pravnim osobama s kojima namjeravaju poslovati (izjava o integritetu, bonitet).

Društva obuhvaćena revizijom nadziru podatke koji se odnose na područja podložna prijevarama (blagajničko poslovanje, obračun plaća i drugih naknada, zapošljavanje te nabava roba, radova i usluga). Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđeno da se u svim društvima blagajničko poslovanje i postupci nabave roba, radova i usluga male vrijednosti provode na temelju donesenih akata.

U društvu Flora Vtc d.o.o., Virovitica svi zaposlenici su upoznati s odredbama Etičkog kodeksa i Akcijskog plana suzbijanja korupcije, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika. Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđena slabost u području obračuna plaća i naknada. Pravilnikom o radu je, između ostalog, uređen način obračuna i isplate plaća, prekovremenih sati, dežurstava, pripravnosti te stimulativnog dijela plaće. Do konca studenoga 2014. u pripravnosti je bilo 20 zaposlenika, dok su prekovremeni sati obračunani i isplaćeni za 74 zaposlenika (rad u zimskoj službi, na groblju, prijevoz pokojnika, trgovina pogrebne opreme, prodaja cvijeća za blagdan Svih Svetih). Dokumentacija o pripravnosti i prekovremenim satima je uredna. Dežurstava nije bilo. Do konca studenoga 2014. stimulaciju su dobila 62 zaposlenika. Stimulacije su za svaki mjesec odobrene i isplaćene upravitelju društva, rukovoditeljima svih službi (šest službi), tajnici, voditeljima groblja, uređenja zelenih i javnih površina i voditelju odjela za elektronski otpad, referentu za evidenciju te zaposleniku na čišćenju i održavanju zelenih i javnih površina s posebnim uvjetima. Skladištar i dva voditelja trgovine su dobili stimulacije za deset mjeseci. Stimulacije zaposlenicima su odobravane na temelju prijedloga rukovoditelja službi iskazanog u postotku i odobrenja direktora, a stimulaciju rukovoditeljima predlaže i odobrava direktor. Prijedlog za stimulaciju i odobrenje direktora je evidentirano u evidenciji o korištenju radnog vremena (visina stimulacije je iskazana u postotku). Prijedlozi za stimulacije ne sadrže pisano obrazloženje o opsegu i kvaliteti obavljenog rada u mjesecu za koji su stimulacije odobrene.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica istražuje sumnjive transakcije (povrat više uplaćenih sredstava nego što je ugovoreno). Svi zaposlenici su upoznati s odredbama Etičkog kodeksa i Antikorupcijskog plana suzbijanja korupcije, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika.

Izravnim dokaznim ispitivanjima su utvrđene slabosti u postupcima zapošljavanja. Društvo zapošljava kada se ukaže potreba za nekim radnim mjestom (zbog izvršenja ugovorenog posla, povećanja opsega posla, zamjene odsutnog zaposlenika) bez provedenog postupka provjere sposobnosti i kvalitete kandidata. Kriteriji na temelju kojih su kandidati odabrani nisu utvrđeni niti su sastavljeni zapisnici o rangiranju primljenih ponuda za zaposlenje, obavljenim razgovorima s kandidatima, kao ni prijedlozi povjerenstva, odnosno odluke direktora o odabiru kandidata za određeno radno mjesto.

U društvu Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača svi zaposlenici su upoznati s odredbama Etičkog kodeksa i Akcijskog plana za suzbijanje korupcije, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika. Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđeno da se poslovanje društva u područjima obuhvaćenim revizijom (blagajničko poslovanje, obračun plaća i drugih naknada, zapošljavanje te nabava roba, radova i usluga male vrijednosti) obavlja u skladu s donesenim aktima.

U društvu Virkom d.o.o., Virovitica svi zaposlenici su upoznati s odredbama Etičkog kodeksa i Antikorupcijskog akcijskog plana, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika. Izravnim dokaznim ispitivanjima je utvrđeno da se poslovanje društva u područjima obuhvaćenim revizijom (blagajničko poslovanje, obračun plaća i drugih naknada, zapošljavanje te nabava roba, radova i usluga male vrijednosti) obavlja u skladu s donesenim aktima.

U društvu Komrad d.o.o., Slatina svi zaposlenici su upoznati s odredbama Etičkog kodeksa i Antikorupcijskog akcijskog plana, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika. Izravnim dokaznim ispitivanjima su utvrđene slabosti u postupcima zapošljavanja. Društvo zapošljava kada se ukaže potreba za nekim radnim mjestom (zbog izvršenja ugovorenog posla, povećanja opsega posla, zamjene odsutnog zaposlenika) bez provedenog postupka provjere sposobnosti i kvalitete kandidata. Kriteriji na temelju kojih su kandidati odabrani nisu utvrđeni niti su sastavljeni zapisnici o rangiranju primljenih ponuda za zaposlenje, obavljenim razgovorima s kandidatima, kao ni prijedlozi povjerenstva, odnosno odluke direktora o odabiru kandidata za određeno radno mjesto.

Društva obuhvaćena revizijom su odredbama etičkih kodeksa i planova za suzbijanje korupcije uredila zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevaru. Nadalje, društva vode evidencije o primljenim pritužbama. Etičkim kodeksima društava je zajamčena sigurnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru, osim u slučaju društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača koje Etičkim kodeksom nije predvidjelo anonimne i povjerljive kanale dojave za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih oni mogu ukazati na sumnjive aktivnosti. Međutim, spomenuto društvo je u svibnju 2014. izradilo Akcijski plan za suzbijanje korupcije u kojemu je, između ostalog, planiralo izraditi Uputu o postupanju u slučaju korupcije ili sumnje na korupciju (otkrivanje, prijavljivanje, suradnja). Planirani početak za ovu mjeru je u roku osam mjeseci, a uvođenje mjere je planirano u roku 12 mjeseci od izrade Akcijskog plana za suzbijanje korupcije.

V. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: politike i postupci za sprječavanje prijevара, odgovornost rukovoditelja i zaposlenika za sprječavanje prijevара, sustav unutarnjih kontrolа s obzirom na pojavnost prijevара te analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koje se odnose na politike i postupke za sprječavanje prijevара, sustav unutarnjih kontrolа s obzirom na pojavnost prijevара te analitičke i druge postupke za otkrivanje prijevара.

1. Politike i postupci za sprječavanje prijevара

1.1. Društva obuhvaćena revizijom su donijela etičke kodekse kojima su utvrđena osnovna etička pravila ponašanja svih zaposlenika te zabrana davanja i primanja poklona iznad određenih iznosa i ugošćavanja. Osim etičkih kodeksа, društva su donijela i planove za suzbijanje korupcije. Pristup imovini društava izvan radnog vremena imaju zaposlenici društava za obavljanje poslova na temelju ispostavljenih radnih naloga. Društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina su postupke donošenja odluka u nadležnosti tijela upravljanja uredila osnivačkim aktima, а društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica Statutom. Pravilnicima о radu društva su uredila donošenje odluka iz područja radnih odnosa. Za donošenje odluka vode se zapisnici i bilješke, а odluke su urudžbirane i evidentirane. Informacije iz djelokruga rada (zakoni, javna nabava, podaci о poslovanju društva, zaštita potrošača i drugo) su objavljene na mrežnim stranicama društava u skladu s odredbama članka 10. Zakona о pravu na pristup informacijama. Društva su uspostavila politike i postupke za sprječavanje prijevара donošenjem etičkih kodeksа, planova za suzbijanje korupcije te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika.

Društva Flora Vtc d.o.o., Virovitica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina su općim aktima i odlukama uredila korištenje sredstava društva isključivo za poslovne svrhe. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe djelomično uredilo Pravilnikom о radu sa sistematizacijom radnih mjesta kojim su, između ostalog, utvrđena sredstva za rad koja koriste zaposlenici na pojedinim radnim mjestima. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica način korištenja službenih mobilnih telefona i vozila nije odredilo općim aktom.

Državni ured za reviziju predlaže društvu Papuk d.o.o., Orahovica općim aktom urediti korištenje službenih mobilnih telefona i vozila.

1.2. *Društvo Papuk d.o.o., Orahovica se očitovalo da će općim aktom, u što kraćem roku, urediti korištenje službenih mobilnih telefona i vozila.*

2. Sustav unutarnjih kontrola s obzirom na pojavnost prijevара

2.1. U društvima obuhvaćenim revizijom funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno općim aktima, kojima su utvrđene nadležnosti tijela upravljanja te internim aktima kojima su uređeni postupci u vezi vođenja, izdavanja, kolanja, potpisivanja, odlaganja te čuvanja isprava i poslovnih knjiga. Društva obuhvaćena revizijom ocjenjuju specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevара (potrošnja goriva, poslovanje skladišta, blagajničko poslovanje, troškovi službenih mobilnih telefona i službenih vozila te postupci javne nabave). Financijske transakcije i sva plaćanja provjeravaju i odobravaju direktori društava uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Društva su po veličini razvrstana u male poduzetnike. Unutarnju reviziju društva nisu obvezna ustrojiti. Vanjske provjere društava su obavljala revizorska društva i Državni ured za reviziju.

Direktori kontroliraju svakodnevno poslovanje putem sastanaka te obavljanjem nadzora. U društvima Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina nema pisanih dokaza o obavljenom nadzoru rada zaposlenika.

Društva Flora Vtc d.o.o., Virovitica i Virkom d.o.o., Virovitica redovito ocjenjuju funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola, a društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina ne ocjenjuju.

Društva Flora Vtc d.o.o., Virovitica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina razvijaju odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljala rizicima pojavljivanja prijevара. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica nije razvilo odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima pojavljivanja prijevара.

Sva društva obuhvaćena revizijom nisu uspostavila odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja.

Državni ured za reviziju predlaže društvima Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina sastavljati izvješća o obavljenim nadzorima rada zaposlenika i ocjenjivati funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola. Nadalje, predlaže društvu Papuk d.o.o., Orahovica ocjenjivati funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola te razvijati odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima pojavljivanja prijevара. Državni ured za reviziju predlaže svim društvima obuhvaćenim revizijom uspostaviti odobravanje financijskih transakcija uz određivanje gornjeg iznosa (praga) do kojeg je moguće pojedinačno odobravanje, odnosno financijske transakcije iznad utvrđenog praga odobravati uz suglasnost tijela upravljanja.

2.2. *Društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica se očitovalo da se odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa provodi u skladu sa Statutom društva, Zakonom o trgovačkim društvima (Narodne novine 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12 i 68/13) i Zakonom o javnoj nabavi (Narodne novine 90/11, 83/13, 143/13 i 13/14). Nadalje, navodi da se svake godine na sjednicama Skupštine i Nadzornog odbora usvaja poslovni plan i plan nabave u kojima su navedene sve predviđene aktivnosti i ulaganja za sljedeću godinu bez obzira na njihove vrijednosti. Društvo navodi da, ako se tijekom godine pojavi potreba za novim ili izmijenjenim aktivnostima i ulaganjima, provodi reviziju i izmjenu plana koja se također usvaja od strane Skupštine i Nadzornog odbora.*

Navodi da se sve transakcije, bez obzira na njihov iznos, transparentno prikazuju, da se za njih traži suglasnost osnivača i Nadzornog odbora te da su uređene i ISO postupcima sustava kvalitete i okoliša. Društvo navodi da je uspostavljeno odobravanje financijskih transakcija za sve iznose.

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica se očitovalo da će uvesti sustav unutarnjih kontrola te da će razvijati odgovarajuće protumjere i akcijske planove u smislu što bolje kontrole i smanjivanja mogućih prijevара. Nadalje, navodi da nema potrebu za odobravanjem financijskih transakcija iznad određenih iznosa jer je svako plaćanje odobreno od strane Uprave (direktora), proizlazi iz vjerodostojne dokumentacije, a plaćanje se ovjerava dvostrukim potpisom.

Društvo Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača se očitovalo da će o provedenim nadzorima nad radom zaposlenika sastavljati pisane zapisnike, direktor društva će odlukom utvrditi na koji način i u kojem roku će rukovoditelji sektora izvještavati Upravu o obavljenim nadzorima nad radom zaposlenika i o rezultatima tih nadzora. Nadalje, navodi da će funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola ocjenjivati svakih šest mjeseci i o tome izvijestiti Nadzorni odbor. Društvo navodi da su u Izjavi o osnivanju društva utvrđena prava i dužnosti Uprave (direktor zastupa društvo pojedinačno i bez ograničenja), da se o svim većim transakcijama direktor savjetuje s Nadzornim odborom i Skupštinom, ali o tome nije donesena pisana odluka u kojoj bi bio određen iznos transakcija iznad kojih je direktor dužan zatražiti odobrenje nadležnih upravnih tijela. Navodi da će se navedeno riješiti unutar sustava financijskog upravljanja i kontrola (fiskalna odgovornost) čija je uspostava u tijeku.

Društvo Virkom d.o.o., Virovitica se očitovalo da na činjenice opisane u Nacrtu izvješća o obavljenoj reviziji učinkovitosti nema primjedbi, a danu preporuku koja se odnosi na odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja namjerava uvažiti.

Društvo Komrad d.o.o., Slatina se očitovalo da vodi brigu i kontrolira rad zaposlenika i Uprave (dnevna zaduženja i poslove tijekom radnog vremena), ali da o tome nije vodilo evidenciju niti je ocjenjivalo rad zaposlenika što ubuduće namjerava provoditi. Nadalje, navodi da za transakcije plaćanja ulaznih računa za redovno poslovanje društva nije potrebno tražiti odobrenje Skupštine jer bi to ometalo normalno funkcioniranje društva. Navodi da se sve veće transakcije odnose na zaključene ugovore o javnoj nabavi i u skladu su sa Zakonom o javnoj nabavi te se svi radovi nalaze u planu građenja koji je dostavljen svim osnivačima, a na koji oni nisu imali primjedbi.

3. Analitički i drugi postupci za otkrivanje prijevара

- 3.1. Društva obuhvaćena revizijom provode određene postupke unutarnje kontrole kroz podjele dužnosti, odgovarajuće dokumentiranje te nadgledanje pojedinih poslovnih postupaka zaposlenika i tijela društva. Provjeravaju podatke o pravnim osobama s kojima namjeravaju poslovati (izjava o integritetu, bonitet). Zaposlenici društava su upoznati s odredbama etičkih kodeksa i planova za suzbijanje korupcije, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika. Društva nadziru podatke koji se odnose na područja podložna prijevarama (blagajničko poslovanje, obračun plaća i drugih naknada, zapošljavanje te nabava roba, radova i usluga). Zahtjeve za izvješćivanjem o sumnji na prijevarama društva su uredila odredbama etičkih kodeksa i planova za suzbijanje korupcije. Nadalje, društva vode evidencije o primljenim pritužbama.

Etičkim kodeksima društava je zajamčena sigurnost i zaštita osoba koje izvijeste o sumnji na prijevaru, osim u slučaju društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača koje Etičkim kodeksom nije predvidjelo anonimne i povjerljive kanale dojave za zaposlenike, korisnike usluga, dobavljače i druge interesne skupine putem kojih oni mogu ukazati na sumnjive aktivnosti (planira provesti do ožujka 2016.).

U društvu Flora Vtc d.o.o., Virovitica je Pravilnikom o radu, između ostalog, uređen način obračuna i isplate plaća, prekovremenih sati, dežurstava, pripravnosti te stimulativnog dijela plaće. Stimulacije su za svaki mjesec odobrene i isplaćene upravitelju društva, rukovoditeljima svih službi (šest službi), tajnici, voditeljima groblja, uređenja zelenih i javnih površina i voditelju odjela za elektronski otpad, referentu za evidenciju te zaposleniku na čišćenju i održavanju zelenih i javnih površina s posebnim uvjetima. Skladištar i dva voditelja trgovine su dobili stimulacije za deset mjeseci. Stimulacije su zaposlenicima odobravane na temelju prijedloga rukovoditelja službi iskazanog u postotku i odobrenja direktora, a stimulacije rukovoditeljima predlaže i odobrava direktor. Prijedlog za stimulaciju i odobrenje direktora je evidentirano u evidenciji o korištenju radnog vremena (visina stimulacije je iskazana u postotku). Prijedlozi za stimulacije ne sadrže pisano obrazloženje rukovoditelja službi, odnosno direktora o opsegu i kvaliteti obavljenog rada u mjesecu za koji su stimulacije odobrene, odnosno nema dokumentacije koja bi opravdala obračun i isplatu stimulacije.

Društva Papuk d.o.o., Orahovica i Komrad d.o.o. Slatina zapošljavaju kada se ukaže potreba za nekim radnim mjestom (zbog izvršenja ugovorenog posla, povećanja opsega posla, zamjene odsutnog zaposlenika) bez provedenog postupka provjere sposobnosti i kvalitete kandidata. Kriteriji na temelju kojih su kandidati odabrani nisu utvrđeni niti su sastavljeni zapisnici o rangiranju primljenih ponuda za zaposlenje, obavljenim razgovorima s kandidatima, kao ni prijedlozi povjerenstva, odnosno odluke direktora o odabiru kandidata za određeno radno mjesto.

Državni ured za reviziju predlaže društvu Flora Vtc d.o.o., Virovitica preispitati opravdanost i učestalost odobravanja stimulacija. Nadalje, predlaže društvima Papuk d.o.o., Orahovica i Komrad d.o.o. Slatina zapošljavati na način da radna mjesta budu primjereno odobrena, oglašavana na transparentan i konkurentan način te da odabir odgovarajućeg zaposlenika bude proveden na temelju intervjua, preporuka i provjere činjenica navedenih u životopisima.

- 3.2. *Društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica se očitovalo da je opravdanost i učestalost odobravanja stimulacija uređeno Pravilnikom o radu i propisanim Kriterijima za ocjenjivanje zaposlenika. Navodi da je svaka stimulacija koja se isplaćuje opravdana i u skladu s propisima kada zaposlenik radne zadatke obavlja u opsegu i kvaliteti koja premašuje uobičajene rezultate. Nadalje, navodi da za svaku stimulaciju postoji prijedlog nadređenog, a iznos potvrđuje ili određuje direktor i to do 25,0 % plaće u skladu s odredbama članka 76. Pravilnika o radu i Kriterijima za ocjenjivanje zaposlenika. Društvo navodi da je odobravanje stimulacija opravdano spomenutim aktima i dokumentima.*

Društvo Papuk d.o.o., Orahovica se očitovalo da će, prilikom potrebe za novim zapošljavanjem, postupiti prema nalogu Državnog ureda za reviziju.

Društvo Komrad d.o.o. Slatina se očitovalo da nije obavezno potrebe za zaposlenicima oglašavati na stranicama Zavoda za zapošljavanje pa to nije niti provodilo. Navodi da su zaposlenike zapošljavali prema potrebi, na temelju prethodno dostavljenih zamolbi i životopisa te razgovora s kandidatima. Društvo navodi da će ubuduće postupiti prema prijedlogu Državnog ureda za reviziju.

VI. OCJENA UČINKOVITOSTI SPRJEČAVANJA I OTKRIVANJA PRIJEVARA

Rukovoditelji su obvezni osigurati djelotvoran i učinkovit sustav upravljanja javnim sredstvima i spriječiti da se prijevare pojave u njihovom području odgovornosti. Sprječavanje prijevare podrazumijeva donošenje općih akata i uspostavu standarda kako bi se smanjila mogućnost prijevare, povećanje svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti prijevare kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijevare te prepoznavanje rizika i uspostavljanje prikladnih unutarnjih kontrola, kao odgovor na rizike prijevare.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da društva obuhvaćena revizijom poduzimaju aktivnosti kako bi spriječila i otkrila prijevare, pri čemu su potrebna određena poboljšanja.

Društva obuhvaćena revizijom su donijela etičke kodekse kojima su utvrđena osnovna etička pravila ponašanja svih zaposlenika te zabrana davanja i primanja poklona iznad određenih iznosa i ugošćavanja. Nadalje, društva kontroliraju pristup imovini izvan radnog vremena. Društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina su postupke donošenja odluka u nadležnosti tijela upravljanja uredila osnivačkim aktima, a društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica Statutom. Pravilnicima o radu društva su uredila donošenje odluka iz područja radnih odnosa. Za donošenje odluka vode se zapisnici i bilješke, a odluke su urudžbirane i evidentirane. Informacije iz djelokruga rada su objavljene na mrežnim stranicama u skladu s odredbama članka 10. Zakona o pravu na pristup informacijama. Društva su uspostavila politike i postupke za sprječavanje prijevare donošenjem etičkih kodeksa, planova za suzbijanje korupcije te dobrom praksom koja se temelji na sustavu ovlaštenja, odgovornosti i suradnje zaposlenika. Društva Flora Vtc d.o.o., Virovitica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina su općim aktima i odlukama uredila korištenje sredstava društva isključivo za poslovne svrhe. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica je korištenje sredstava društva za poslovne svrhe djelomično uredilo Pravilnikom o radu sa sistematizacijom radnih mjesta, a način korištenja službenih mobilnih telefona i vozila nije odredilo općim aktom.

Odgovornosti rukovoditelja i drugih zaposlenika u pogledu sprječavanja prijevare u društvima obuhvaćenim revizijom su utvrđene etičkim kodeksom koji služi kao smjernica zaposlenicima u pogledu etičkih standarda koje su obvezni primjenjivati u svom radu. Kodeksom su utvrđeni i postupci za prijavljivanje i izvješćivanje o mogućem sukobu interesa te obveze rukovoditelja i drugih zaposlenika u slučaju sumnje na prijevare. Društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica provodi izobrazbu vezanu uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevare, a društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina su svojim općim aktima predvidjela provođenje izobrazbe vezane uz stjecanja potrebnih znanja za sprječavanje prijevare. Navedena društva donesenim procedurama i postupcima za obavljanje svakodnevnog poslovanja te postupcima unutarnjih kontrola ujedno utječu i na sprječavanje prijevare.

U društvima obuhvaćenim revizijom funkcioniranje unutarnjih kontrola je uređeno općim aktima, kojima su utvrđene nadležnosti tijela upravljanja te internim aktima kojima su uređeni postupci u vezi vođenja, izdavanja, kolanja, potpisivanja, odlaganja te čuvanja isprava i poslovnih knjiga. Društva ocjenjuju specifična područja poslovanja u kojima je prisutan veći rizik pojavljivanja prijevare.

Financijske transakcije i svako plaćanje provjerava i odobrava direktor društva uz prethodnu likvidaturu ovlaštenih zaposlenika. Društva su po veličini razvrstana u male poduzetnike. Unutarnju reviziju nisu obvezna ustrojiti. Vanjske provjere društava su obavljala revizorska društva i Državni ured za reviziju. Direktori kontroliraju svakodnevno poslovanje putem sastanaka te obavljanjem nadzora, a u društvima Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina nema pisanih dokaza o obavljenom nadzoru rada zaposlenika. Društva Flora Vtc d.o.o., Virovitica i Virkom d.o.o., Virovitica redovito ocjenjuju funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola, a društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina ne ocjenjuju. Nadalje, društva Flora Vtc d.o.o., Virovitica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača, Virkom d.o.o., Virovitica i Komrad d.o.o., Slatina razvijaju odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljala rizicima pojavljivanja prijevара. Društvo Papuk d.o.o., Orahovica nije razvilo odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima pojavljivanja prijevара. Društva obuhvaćena revizijom nisu uspostavila odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja.

Društva obuhvaćena revizijom provode određene postupke unutarnje kontrole kroz podjele dužnosti, odgovarajuće dokumentiranje te nadgledanje pojedinih poslovnih postupaka zaposlenika i tijela društva. Provjeravaju podatke o pravnim osobama s kojima namjeravaju poslovati. Zaposlenici društava su upoznati s odredbama etičkih kodeksa i planova za suzbijanje korupcije, a postupci i tehnike otkrivanja prijevара su uspostavljeni u okviru redovnih radnih zadataka zaposlenika. Zahtjevi za izvješćivanjem o sumnji na prijeveru društva su uredila odredbama etičkih kodeksa i planova za suzbijanje korupcije. Društva nadziru podatke koji se odnose na područja podložna prijeveri (blagajničko poslovanje, obračun plaća i drugih naknada, zapošljavanje te nabava roba, radova i usluga). Poslovanje društava Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Virkom d.o.o., Virovitica u navedenim područjima se obavlja na temelju donesenih internih akata i dobre poslovne prakse. U društvu Flora Vtc d.o.o., Virovitica je uočena slabost u području obračuna plaća i naknada (stimulativni dio plaće), a u društvima Papuk d.o.o., Orahovica i Komrad d.o.o., Slatina u području zapošljavanja.

Državni ured za reviziju daje sljedeće preporuke:

- općim aktom urediti korištenje službenih mobilnih telefona i vozila (društvo Papuk d.o.o., Orahovica)
- sastavljati izvješća o obavljenim nadzorima rada zaposlenika (društva Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina)
- ocjenjivati funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola (društva Papuk d.o.o., Orahovica, Komunalno Pitomača d.o.o., Pitomača i Komrad d.o.o., Slatina)
- razvijati odgovarajuće protumjere i akcijske planove kako bi upravljalo rizicima (društvo Papuk d.o.o., Orahovica)
- uspostaviti odobravanje financijskih transakcija iznad određenih iznosa od strane tijela upravljanja kako bi spriječila pojavljivanje prijevара (sva društva)
- preispitati opravdanost i učestalost odobravanja stimulacija (društvo Flora Vtc d.o.o., Virovitica)

- zapošljavati na način da radna mjesta budu primjereno odobrena, oglašavana na transparentan i konkurentan način te da odabir odgovarajućeg zaposlenika bude proveden na temelju intervjua, preporuka i provjere činjenica navedenih u životopisima (društva Papuk d.o.o., Orahovica i Komrad d.o.o., Slatina).

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih preporuka pridonijela uspostavi standarda ponašanja kako bi se smanjio rizik pojave prijevare, povećanju svjesnosti rukovoditelja i drugih zaposlenika o mogućnosti pojave prijevara kao i njihovu obvezu da izvijeste o sumnji na prijevare te poboljšanju sustava razotkrivanja nepravilnosti i izvješćivanja o sumnji na prijevaru.